

Anton Lesnik*

DOŽIVLJAJSKI VIDIK VODENJA OBISKOVALCEV GOZDNIH UČNIH, TURISTIČNIH IN DRUGIH TEMATSKIH POTI

1.0 UVOD

Za gozdne učne, turistične in druge tematske poti v članku uporabljamo skupno ime gozdne učne poti, ker podatki kažejo, da jih največ nosi to ime (Lesnik, 2005). V članku je obravnavano vodenje po gozdnih učnih poteh kot komunikacija in doživljanje kot podlaga za izkušnjo, ki je element spoznavnosti v pedagoškem procesu. Navedeno je nekaj smernic za ustvarjanje priložnosti za doživetja pri vodenju po gozdnih učnih poteh.

2.0 NAMEN IN UČINKOVITOST GOZDNIH UČNIH POTI

Gozdne učne poti so označene poti skozi gozd, dolge večinoma do 5 km, opremljene s poučnimi besedili na informativnih tablah in drugimi napravami, namenjenimi za izobraževanje o funkcijah gozda ter ekološkemu osveščanju (Lesnik, 2005). Ime gozdna učna pot je uporabljeno tudi v predpisih, ki jih določajo. V zadnjem desetletju so nastale tudi nove poti z imeni, ki označujejo njihov naravoslovni ali turistični pomen. Izobraževanje in osveščanje o gozdu ter širših vidikih narave je lahko vključeno v dejavnosti različnih organizacij in ustanov: šol, društev, občin, javnih zavodov, na primer Zavoda za gozdove Slovenije, ki ima med svojimi nalogami zakonsko določeno osveščanje javnosti o pomenu gozdov. Na poteh, ki imajo bolj poudarjen turistični pomen naj bi bilo izobraževanje in osveščanje o naravi vključeno v turizem, kot gospodarsko dejavnost. Gozdne učne poti v turizmu naj bi torej vsaj posredno prispevale k večjemu finančnemu učinku celovite turistične ponudbe nekega kraja ali območja.

Naj je funkcija gozdnih učnih poti samo spoznavanje gozda in osveščanje o njegovem pomenu ali posredno tudi doseganje turističnih gospodarskih rezultatov, se je potrebno vprašati, kako doseči čim boljše učinke. Ti so odvisni od celotne dejavnosti na gozdnih učnih poteh od postavljanja in vzdrževanja poti, do ponudbe, organizacije in izvedbe vodenja obiskovalcev. Učinkov vodenja sicer ne moremo kratkoročno in neposredno izmeriti, zdi pa se zelo verjetno, da se kakovostno vodenje dolgoročno pozna po večjem obisku poti, večji

---

* Univ. dipl. ing. gozd. spec., Zavod za gozdove Slovenije, Večna pot 2, 1000 Ljubljana

prepoznavnosti poti med ljudmi in posledično tudi v večjem sprejemanju sporočil, ki jih nudi pot o pomenu gozdov.

3.0 VODENJE PO GOZDNI UČNI POTI KOT KOMUNIKACIJA

3.1 Osnovni pojmi komunikacije

V teoriji je več različnih definicij za komunikacijo, v vseh pa najdemo pojme kot so prenos informacij, vsebina sporočila, oddajnik sporočila, prejemnik sporočila, komunikacijski kanal (načini sporočanja – zvočno, slikovno, pisno, tehnični pripomočki in mediji pri posrednem komuniciranju), modeli komuniciranja (enosmerni, dvosmerni). Komuniciranje pomeni oddajanje in sprejemanje sporočil neposredno ali posredno preko komunikacijskih kanalov. Sporočamo s pomočjo simbolov, ki jih artikuliramo verbalno (pisno ali glasovno), neverbalno (z govornico telesa) ali slikovno (z različnimi vizualnimi simboli). Pri enosmerni komunikaciji gre samo za prenos sporočila od oddajnika k sprejemniku, ni izmenjave mnenj, izkušenj, vprašanj, ni medsebojnega vpliva. Pri dvosmerni komunikaciji je vključena tudi povratna zveza z izmenjavo vprašanj, odgovorov, izmenjavo mnenj, ki lahko oddajnika in prejemnika poveže v nek odnos. Z vidika uspešnosti komunikacije lahko govorimo o dobri in slabi komunikaciji, ena in druga pa močno vplivata na učinkovitost izobraževalnega procesa. V komuniciranju se oblikujejo mnenja, stališča in vrednote, kar je pomembno tudi pri ozaveščanju o gozdu in širše o naravi.

3.3 Komunikacija pri vodenju obiskovalcev po gozdni učni poti

Na gozdno učno se lahko obiskovalci podajo sami ali pa jih vodi vodnik. Če gredo sami je gozdna učna pot za njih sama po sebi komunikacijski kanal oziroma medij, ki nosi informacije, ki jih želimo posredovati obiskovalcem v verbalni in vizualni obliki. Komunikacijski proces teče v sprejemanju sporočil z informativnih tabel ali brošure ali zgibanke. Če obiskovalce vodi vodnik – oseba, je on vir sporočanja, komunikacija pa lahko teče na različne načine:

- Vodnik svojega komuniciranja z obiskovalci ne načrtuje, vodenje poteka po vrstnem redu, ki ga narekuje razpored informativnih točk na gozdni učni poti. To je običajno enosmerna komunikacija v kateri je aktiven predvsem vodnik kot govorec udeleženci pa so pasivni,
- Vodnik načrtuje celotno komunikacijo z obiskovalci poi in na različne načine vključuje obiskovalce poti.

Pogosto se z vodenjem ukvarjajo strokovnjaki, ki dobro poznajo vsebino sporočil gozdnih učnih poti. Lahko domnevamo, da je za njih pri vodenju obiskovalcev v ospredju pomen

količine in kakovosti informacij, ki jih želijo prenesti udeležencem vodenja. Zavest o pomenu dobre retorike pri tem še lahko pričakujemo, manj verjetno pa zavest o pomenu celovitega komunikacijskega procesa, ki vključuje tudi čustvene komponente, pri čemer mora upoštevati značilnosti udeležencev. Takšno vodenje je najzahtevnejše vendar najbolj učinkovito, ker se pri udeležencih z ustvarjalnim sodelovanjem dogajanje ponotranji in ga sprejmejo v svoj čustveni svet. Na aktivno čustveno doživljanje se lahko trajneje vežejo tudi podatki, ki jih učna pot sporoča o gozdu in naravi, ki pa sami zase morda niso tako privlačni.

Za vsestransko vključevanje udeležencev v komunikacijski proces pri vodenju po gozdni učni poti mora vodnik že v začetku vzpostaviti dober stik z udeleženci in ustvariti vzdušje v skupini v katerem bodo udeleženci sproščeno komunicirali - izražali svoja opažanja in čustva. Vodnik naj udeležence vzpodbuja tudi s priznanji, ki pa ne smejo biti nepristna ali nezaslužena. Občutek ob priznanju je za vsakega človeka že sam po sebi doživetje, ki ga rad podoživlja in se ga spominjal. Ob zaključku vodenja naj udeleženci izrazijo svoje občutke o celotnem obisku gozdne učne poti in svoja najpomembnejša spoznanja. Njihove refleksije je dobro zapisati. V daljšem času se bodo zbrali zelo zanimivi podatki, ki bodo služili za razvoj ustvarjanja doživetij na gozdni učni poti.

3.4 Nekatere značilnosti udeležencev

Za učinkovito komunikacijo pri vodenju je treba upoštevati starost in izobrazbo udeležencev in njihove potrebe, njihova pričakovanja in motiv za obisk poti. Pričakovanja so lahko nejasna ali jih ni, ker si jih obiskovalci poti pač ne izoblikujejo sami od sebe. Za vodnika je koristno, če že v začetku vodenja, ko vzpostavlja prvi stik z obiskovalci poti, ugotovi kakšna so njihova pričakovanja. Podobno kot pričakovanja je lahko tudi motiv nejasen ali ga mogoče sploh ni, če je na primer obisk poti obvezen, kot je to pri učencih in dijakih. V tem primeru je motiv jasn za vodstvo šole in za učitelje, učenci in dijaki lahko obisk gozdne učne poti dojemajo zgolj kot obveznost, ki jo je pač treba opraviti. Zato je pri njih težje doseči zanimanje za vsebino, ki jim jo želimo sporočiti. Drugače je, če imamo kot udeležence strokovnjake, ki sami dobro poznajo področje, o katerem jih želimo informirati na poti. Pri njih lahko pričakujemo visoko motiviranost in zahtevnost za strokovne podatke. Pred seboj pa lahko imamo tudi udeležence, ki se na poti želijo samo sprostiti v naravi.

S pedagoškega vidika so za komuniciranje z obiskovalci gozdne učne poti pomembni tudi osebni stili dojemanja v učnem procesu, ki jih v osnovi delimo na vidne (vizualne), slušne (avditivne) in kinestetične tipe. Vidni (vizualni) tip je nagnjen k dojetanju in pomnjenju vidnega, slušni (avditivni) tip je nagnjen k dojetanju in pomnjenju slišnega, kinestetični tip k dojetanju in pomnjenju tega, kar sam naredi. Gozdna učna pot nudi priložnosti za vse učne tipe, kreativnost v komuniciranju med vodnikom in udeleženci pa lahko te priložnosti še obogati.

Za uspešno komunikacijo je odločilno pomembna velikost skupine, ki za enega vodnika optimalno ne bi smela presegati 20 udeležencev. Če je udeležencev več, kar je na gozdnih učnih poteh zelo pogosto, je potrebno večje število vodnikov ali pa ne moremo pričakovati dobre komunikacije z aktivnim sodelovanjem. Pri velikem številu udeležencev je že enosmerna komunikacija med vodnikom in udeleženci otežena, pogosto ga lahko dobro slišijo le tisti, ki stojijo ali hodijo po poti blizu njega.

4.0 DOŽIVLJANJE – TEMELJ SPOZNAVNOSTI

»Doživetje je kar kdo doživi, s čustvi dojame, na primer duhovno, notranje, osebno doživetje, doživetje lepote« (SSKJ, 1994). »Doživetje je navadno trenutno, občuteno in subjektivno zaznavanje kakega dogodka ali osebe in se zaključuje samo v sebi ter omogoča subjektu določen stik z doživetim ali odnos do njega ter ga je včasih težko izraziti z besedami« (Snoj, 2003). Človek ima zmožnost duševne funkcije, ki ga ob zunanjem dogodku razvema, ga navdušuje, mu vzbudi zanimanje, presenečenje, prizadetost, morda jezo, žalost ali pa morda spokojnost, umiritev, vpliva na njegovo obnašanje. Vse to se v človekovi notranjosti odvija afektivno, ne kognitivno. Večkrat ta dogajanja z besedami opisujemo kot srčne zadeve, vendar gre za nevrofiziološko dogajanje v notranji strani obeh možganskih polobel (Snoj, 2003). Besedo srce verjetno uporabljamo pri opisovanju nekaterih čustvenih stanj na podlagi doživetij, zato ker hočemo s tem izraziti, da gre za dogajanje v naši notranjosti. Človek lahko doživetje v svoji notranjost ponovno doživi tudi potem, ko je dogodek, ki ga je povzročil, že minil. V primerjavi s kognitivnim (spoznavnim) dojemanjem je doživetje v človeku bolj skrito, opisovanje doživetja je verbalno zelo zahtevno. Če o doživetju razmišljamo s stališča komuniciranja, lahko ugotovimo, da gre za dve fazi: zunanjo in notranjo. Najprej se mora odigrati zaznava nečesa zunanjega (dogodek, sporočilo, vizualna zaznava), potem pa se odigra v človekovi notranjosti. Doživetja so lahko neposredna (ob določenem dogodku, v živo, pred očmi), ustvarjena ali prirejena (ob uporabi avdio in vizualnih sredstev ali drugih sredstev, na primer gozdne učne poti), posredna (ob poslušanju, ko svoje doživetje pripovedujejo drugi). Doživetje je v spoznavnem procesu temelj izkušnji. Izkušnja pa je, »kar kdo ob dogodkih, doživetju spozna, ugotovi« (SSKJ, 1994).

5.0 USTVARJANJE PRILOŽNOSTI ZA DOŽIVETJA

Navdušenje, zanimanje, prizadetost so nekatera čustvena stanja, ki nastanejo ob doživetju in si jih lahko pri vodenju obiskovalcev gozdne učne poti želimo, saj so nasprotna stanjem kot

so pasivnost, ne zainteresiranost, zdolgočasnost, nemotiviranost. Ali ta čustvena stanja pozitivno vplivajo tudi na kognitivno raven dojemanja? Zdi se razumljivo, da tudi razumsko lažje sprejmemo podatke in dejstva, če je to povezano z močnimi in pozitivnimi čustvi. Tako menijo tudi socialni pedagogi (Kranjčan 1997). Močan element spoznavnosti (kognitivnosti) je izkušnja, ta pa temelji na doživetju. Ti premisleki nas vodijo k ugotovitvi, da je smiselno pri vodenju obiskovalcev gozdnih učnih poti ustvarjati priložnosti za doživetja. Gozdne učne poti se med seboj razlikujejo, vsaka pa ima nek poseben vsebinski poudarek ali več teh, ki jih najbolj želimo posredovati obiskovalcem. Nekatere so že postavljene tako, da zahtevajo sodelovanje udeležencev, ki morajo opraviti določene naloge. Da bi bilo to posredovanje učinkovito, želimo, da bi obiskovalci dobili in odnesli izkušnjo. To naj bi bil tudi cilj vsakega vodenja po gozdni učni poti. Zato je potrebno premišljeno ustvarjati priložnosti za doživetja kot podlago za pridobivanje izkušenj ob glavnih sporočilnih poudarkih. Ustvarjanje priložnosti za doživetja pri vodenju po gozdni učni poti zahteva kreativnost, saj je vsaka gozdna učna pot nekaj posebnega in tudi vsako vodenje nekaj posebnega, zato ni možno dajati receptov, ki bi veljali za vsak primer. V nadaljevanju bomo navedli le nekaj primerov. Vsak, ki bo želel razvijati vodenje po gozdni učni poti z ustvarjanjem doživetij, bo to najbolje delal z lastno prakso in evalvacijo.

6.0 NEKAJ PRIMEROV ZA USTVARJANJE DOŽIVETIJ

6.1 Aktivno odkrivanje

Gozdne učne poti se po interpretaciji z informativnimi tablamami zelo razlikujejo. Nekatere imajo na tablah več teksta, druge manj, pri kakšnih je na tablah samo ime drevesne vrste v slovenščini in latinščini. Udeleženci vodenja naj sporočila z informativnih tabel najprej v miru in tišini zbrano preberejo. Potem, ko so to opravili vsi, jih vodnik povabi, naj na kratko strnejo svoja spoznanja on branju teh sporočil ter oblikujejo vprašanja. Vprašanja posameznikov naj bodo najprej namenjena drugim udeležencem, šele nazadnje vodniku, ki predvsem vzpodbuja sodelovanje udeležencev pri oblikovanju novih spoznanj na podlagi informacij na informativnih tablah gozdne učne poti

6.2 Vsakdanje stvari

Osredotočimo pozornost udeležencev na neko drobno ali večjo stvar na gozdni učni poti. To je lahko rastlina v zeliščnem ali grmovnem sloju, lahko je samo cvet, drevo, sled živali, sončni žarek v krošnji drevesa, izgubljeno pero ptice itd. Udeleženci z vodnikom vred se postavijo v krog. Potem vodnik vzpodbudi asociiranje udeležencev ob stvari, na katero je opozoril. Udeleženci izrazijo čim več asociacij povezanih s to stvarjo. Nekdo od udeležencev

jih zapisuje. K zapisovanju je dobro povabiti nekoga, ki rad kaj prispeva s tem, da naredi dogajanje vidno (to odgovarja vizualnim tipom, delno morda tudi kinestetičnim). Iz teh asociacij sestavijo zgodbo. Kaj je pri tem doživetje? Presenečenje ob tem, kakšna zgodba lahko nastane, občutek sodelovanja in povezovanja v skupini, dober občutek ob vzpodbudnih besedah vodnika udeležencem. Aktivnost je primerna za odrasle.

6.3 Veličina drevesa

V našem geografskem prostoru je drevo razmeroma vsakdanji pojav, nekaj samo po sebi umevnega, zato je vzbuditi posebno zanimanje in pozornost zanj zahtevna naloga, če ne gre ravno za drevo z izjemnimi lastnostmi. Drevo pa je brez izjeme sestavina vsake gozdne učne poti in ga želimo obiskovalcem predstaviti, tudi njegove značilnosti, kot so višina in debelina, starost ter način, kako te dimenzije ugotavljamo.

Izberemo debelejšo drevo in nanj osredotočimo pozornost udeležencev. Z razdalje 10 – 12 m se udeleženci po vrsti počasi bližajo temu drevesu in pri tem usmerjajo pogled v deblo v višini oči. Zanimivo je doživeti, kako se ob bližanju drevesu vizualno povečuje njegova debelina. Za doživetje višine tega drevesa naj vodnik povabi udeležence k pogledu v vrh, potem naj ocenijo njegovo višino in jo primerjajo z višinami znanih stvari (na primer znanih zgradb). Aktivnost je primerna za otroke in odrasle.

6.4 Zaznave pestrosti

Vodnik zbere udeležence v krogu in jih povabi, da se osredotočijo na poslušanje glasov. Pri tem morajo biti popolnoma tiho. Poslušanje »tišine« naj traja do 3 minute. Potem si udeleženci po vrsti sporočijo, kaj so slišali. Aktivnost jim odkrije množico glasov v naravi, kjer ni nikoli popolne tišine, vendar je ubranost, ki daje doživetje miru. Aktivnost še posebej odgovarja slušnim (avditivnim) tipom.

Vodnik zbere udeležence v krogu in jih povabi, da se osredotočijo na opazovanje barv okrog sebe. Pri tem se umirijo in so tiho. Osredotočenost na zaznavanje barv traja do 3 minute, potem si udeleženci po vrsti sporočijo, koliko in kakšne barve so zaznali. Aktivnost jim odkrije množico različnih barv in jim daje doživetje barvne pestrosti in lepote narave. Aktivnost še posebej odgovarja vidnim (vizualnim tipom), primerna je za otroke in odrasle.

6.5 Ekosistem

Udeleženci se postavijo v krog. Vodnik ima v rokah klobčič vrvic. Povabi udeležence, naj povedo neko zelnato rastlino, ki jo lahko vidijo na gozdni učni poti. Prvi, ki pove ime rastline, prime za konec vrvic. Zdaj vodnik vpraša za ime stvari, ki jo ta rastlina nujno potrebuje za svojo rast (voda, toplota, svetloba). Tisti, ki pove prvi, potegne vrvico k sebi tako, da jo prvi, ki jo je prijel še naprej drži na svojem koncu. Zdaj pride vprašanje, kdo se s to rastlino hrani.

Spet nekdo potegne vrvico naprej do sebe. Tako si sledijo vprašanja in odgovori o povezanosti imenovane rastline v okolju, vrvica pa se prepleta med udeležence. Končna slika predstavlja prepletenost odnosov v ekosistemu. Če vrvico potegnemo na koncu, poteg začutijo vsi, kar je doživetje povezanosti.

6.6 Spoznavanje vrst

Suhoparno naštevanje značilnosti listov ali iglic posameznih vrst listavcev ali iglavcev verjetno ne povzroči pri udeležencih tolikšnega zanimanja, da bi jim ostalo trajno v spominu. Poizkusimo to drugače. Udeležence razdelimo v manjše skupine po 4 ali 5 ter skupine postavimo v krogu okrog ravne linije, ki jo označimo tako, da jo zarišemo na tla ali potegnemo vrvico. Vsak v skupini dobi številko od 1 do števila udeležencev skupini. Vzdolž linije namestimo 10 do 12 vejic z listi ali iglicami različnih drevesnih ali grmovnih vrst, ki smo jih prej udeležencem pokazali in opisali. Vsi udeleženci naj si jih še enkrat pazljivo ogledajo, Povemo jim, da se bodo preizkusili v tekmi in da bo pri tem pomembno ali bodo različne vrste poznali. Potem jih zopet razporedimo po skupinah in jim damo navodila: Na naš znak, ki je sestavljen iz glasno izrečene številke posameznika v skupini in drevesne oziroma grmovne vrste, štartajo te številke iz vsake skupine proti črti in iščejo določeno vrsto. Točko dobi tisti, ki pravo vejico najprej zgrabi in dvigne v zrak. Pomembna je hitrost in dobro poznavanje vrste. Zmaga skupina z največ točkami. Doživetje je v tekmovalni, napetosti in v spoznanju, koliko so bili pozorni pri prepoznavanju vrst. Aktivnost je primerna za otroke in odrasle.

6.7 Les je težak

Glavna aktivnost gospodarjenja z gozdom je pridobivanje lesa. Sečnja dreves in spravilo lesa iz gozda sta težavni in nevarni opravili. Včasih so to opravljali ročno, danes pa uporabljamo mehanizacijo – motorne žage in traktorje. Sečnja in spravilo lesa zahtevata tudi gradnjo in vzdrževanje gozdnih prometnic. Verjetno si večina ljudi ne predstavlja, kakšno težo je treba premagati, da spravimo drevesna debla iz gozda. Na gozdni učni poti naj bo pripravljen krajši kos debla, dolg do 1,5 m s premerom do 20 cm. Vodnik ima pripravljen kos vrvi dolžine do 3m. Udeleženci naj v parih poizkusijo deblo vleči po tleh nekaj metrov tako, da ga privežejo na vrv na enem koncu. Ko vsi poizkusijo, jih vodnik povabi, naj si zamislijo, da bi morali deblo spraviti na veliko razdaljo, več kilometrov in na kakšne načine bi to storili. Vaja je primerna za mladostnike od 12 do 15 let.

6.8 Kako nastane med

Čebelarstva gozdna učna pot je primer specifične tematske poti, na kateri se prepletata gozdarstvo in čebelarstvo. Na celotni poti je več možnosti za kreacijo doživetij, potrebna in

pri udeležencih morda tudi pričakovana pa so doživetja v zvezi s čebelami. Pri tem je treba udeležence varovati pred negativnim doživetjem – pikom čebele, ki je za alergike lahko tudi smrtno nevaren. Zelo dobro pa je ustvariti priložnost za doživetje, kako nastane med v čebelarstvu. Tu je treba dati udeležencem priložnost, da v tem postopku nekaj poskusijo sami, recimo točenje medu. Doživetje predstavlja tudi poizkušanje različnih okusov medu. Aktivnost je primerna za odrasle in otroke, ne pa seveda za morebitne strokovnjake – čebelarje.

6.9 Blagodejnost gibanja

Danes so med ljudmi, zahvaljujoč osveščanju s strani zdravstva, že zelo znani ugodni aerobni učinki gibanja v naravi. Za vsakega posameznika lahko z enostavno splošno formulo $220 - \text{starost}$ izračunamo maksimalni srčni utrip. Odstotni delež maksimalnega srčnega utripa za ugoden učinek na srčno žilni sistem je 60 do 70 %. Srčni utrip si lahko izmeri vsak z otipom arterije na zapestju in štetjem udarcev srca v času 10 sekund, rezultat pa je treba pomnožiti s 6. Vodnik razloži udeležencem ta preprost postopek in jih povabi, da ga izvedejo potem, ko prehodijo določeno krajšo etapo gozdne učne poti v nekoliko pospešenem tempu. Aktivnost je namenjena doživetju učinka hoje za zdravje. Primerna je predvsem za odrasle.

7.0 POVZETEK

Učinki vodenja po gozdni učni poti so odvisni od kompleksne celotne dejavnosti v zvezi z vodenjem: načrtovanja, informiranja oziroma ponudbe poti za obisk, ciljnih skupin obiskovalcev glede na številčnost, starost, izobrazbo, organizacije vodenja in samega vodenja, pri katerem je še posebno pomembna komunikacija z obiskovalci poti.

Komuniciranje pri vodenju se lahko odvija na različne načine: načrtovano, nenačrtovano, enosmerno, dvosmerno in z vsestranskim sodelovanjem udeležencev.

Najzahtevnejša, a najbolj učinkovita je komunikacija z aktivnim sodelovanjem, ker pri njej udeleženec dogajanje sprejme v svoj čustveni svet in s tem poveže sprejemanje informacij, ki bi jih sicer morda težje sprejel. Pri vodenju po gozdni učni poti je treba upoštevati več dejavnikov: pričakovanja in motivacijo udeležencev, osebne lastnosti udeležencev (možni karakterji, starost, izobrazba, učni stili), velikost skupine. Doživetje udeležencev na obisku gozdne učne poti je v pedagogiki definirano kot človekova duševna zmožnost, da se ob zunanem dogodku razvname, navduši, zainteresira, je presenečen, prizadet, jezen, žalosten. To so čustvena stanja v njegovi notranjosti, ki nastanejo na podlagi nevrofiziološkega dogajanja v možganih. Ta stanja lahko človek podoživlja tudi po dogodku, ki jih je povzročil. Doživetja so preko čustvenih stanj podlaga za izkušnjo, ta pa je element spoznanja, ki je cilj vodenja po gozdni učni poti, zato je smiselno za doseganje tega cilja pri

vodenju ustvarjati priložnosti za doživetja udeležencev. Za ustvarjanje priložnosti za doživetja ni mogoče dajati receptov, ker se gozdne učne poti zelo razlikujejo med seboj. Vsaka ima neko prednostno sporočilnost, za katero je treba premisliti, kako za njo ustvariti doživetje udeležencev in na njem graditi izkušnjo ter spoznanje.

8.0 KLJUČNE BESEDE

Gozdna učna pot, vodenje, komunikacijski proces, doživetje, izkušnja, spoznanje

9.0 LITERATURA IN VIRI

- Cornel, J.: Približajmo naravo otrokom. Mohorjeva družba Celje, 1994.
- Lesnik, A.: Razvoj gozdnih učnih poti in njihov pomen za turizem. Stanje in perspektive razvoja turizma v gozdnem prostoru. Zbornik posvetovanja. Državni svet Republike Slovenije. Ljubljana, 2006.
- Kranjčan, M.: Doživljajska pedagogika, moda ali kaj več? v: Zbornik povzetkov 1. slovenskega kongresa socialne pedagogike (urednik Meško G.). Združenje za socialno pedagogiko –slovenska nacionalna sekcija FICE, Ljubljana 1997
- Snoj, A. S. Katehetika. Založba Salve, d. o. o., Ljubljana, 2003
- Sanchez, K. E.; Veščine mentorstva. Seminarско gradivo. Glotta nova, Ljubljana, 2006
- Slovar slovenskega knjižnega jezika. Državna založba Slovenije. Ljubljana, 1994
- Theaker A.: Priročnik za odnose z javnostmi. GV založba d. o. o, Ljubljana, 2004
- Žorž B.: Biti z naravo. Mohorjeva družba Celje, 2001